

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus VI. Quos effectus pariat litis contestatio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

Ant. prob. nam si post litis contestationem nolit respondere, contra illum præsumitur, quod ideo non respondeat, quia vel deberet loqui contra mentem; quod affert periculum infamiae; ubi convinceretur de opposito; vel fateri se debere, quod petit Adversarius.

626. Ex istis sententiis oppositis videtur eligenda distinctio inter forum Ecclesiasticum, & Civile; ac dicendum; contumaciam recusantis contestari litem *jure civili*; haberi pro lite contestata; non autem jure canonico. Prima pars rectè probatur ex dict. *L. de arate*. Nam verba illius §. *qui tacuit* (ubi dicitur positioni *respondere nolentem*; *haberi pro confesso*) non veniunt intelligenda de nolente respondere *post*, sed *ante* litem contestatam; ex ratione jam assignata, quod eo casu contra eum procedatur ex dicta præsumptione; quam exposuimus. Alterius autem partis fundamenta ex c. 1. & 2. Ut lite non contestata, rectè procedunt de jure Canonico ad intentum; quæ verò desumuntur ex primis quatuor rationibus, non obtinent. Nam:

627. Ad 1. Resp. in quantum militat contra sententiam affirmantium, de jure civili dictam contumaciam haberi pro lite contestata; negari, non haberi aliud quod super hoc in jure civili constitutum; prout constat ex *L. de arate, numer. 625*. si autem sermo sit spectato jure canonico, concedimus, quod dicitur. Ad 2. Resp. litis contestationem haberi pro contractu; sed tali, ubi jus fictione supplere potest consensum, ut in quasi contractibus. Ad 3. Resp. dato eo, quod dicitur; ex eo tamen, quod finis aliquis pluribus mediis obtineri possit, Legislatori liberum esse illud eligendum statuere, quod sibi magis opportunum ad finem Reipubl. cui præest, videtur; ex dictis autem habetur in Republica civili electum esse, ut talis contumacia haberetur pro lite contestata; non autem in Ecclesiastica; ergo: Ad 4. Resp. requiri verba vel formaliter vel æquivalenter talia; cum ergo in foro civili, non autem canonico,

Tom. II.

co, in præsentis casu contumax rei silentium habeatur pro verbis in re, nolentis contestari litem, juris fictione seu dispositione; quoad effectum juris, quem trahit litis contestatio, habetur pro verbis perinde; ac si diceret, *se velle contendere*, quo fit, ut adsint verba *æquivalenter*.

ARTICULUS VI.

Quos effectus pariat litis contestatio?

628. Resp. ejus effectus esse in quadruplici classe, nimirum ex parte Judicis, Actoris, rei, & communes seu promiscuos. Primus effectus est, quod in Judice delegato perpetuetur jurisdictio, facta litis contestatione, sic, ut etiam mortuo delegante non finiatur mandatum, seu jurisdictio delegata, id, quod certum est in jure *L. Nulla. 23. C. de Procurat.* cum id etiam juxta probabiliorum contingat solâ partis citatione legitimâ, de quo pluribus actum est *lib. 1. de offic. Jud. deleg. tit. 29.*

629. Secundus est, quod per litis contestationem partes quasi contrahant, consequenter obligentur ad hanc instantiam, seu in ordine ad hoc judicium, quo litem contestatam sunt; cum per voluntariam sui subjectionem, aut factam juris dispositionem Judici tali instantiæ jus quasitum cognoscendi causam, in ordine ad quam se illi contestatione litis coram ipso facta se subjecerunt; consequenter partes non possunt ab eo recedere; nisi recedens tanquam Litigator temerarius condemnari velit in omnia damna, & expensas Adversario persolvendas ex §. 1. *Instit. de pœna temerè litig. de quo V. Zoësius in L. 4. Instit. tit. 16.*

630. Tertius est, quod post litis contestationem Judex recusari non possit, nisi superveniente novâ causâ, ut constat ex *tit. 28. infra à num. 2900.* ratio sumitur ex præced. num. & constat ex *L. Nemo. 4. C. de jurisdic. omnium Jud. ibi:*

Y

Nemo

Nemo post litem contestatam ordinaria sedis declinet examen: nec prius praeferri praetorio, aut comitis Orientis, vel alterius spectabilis Judicis, imploret auxilium: sed, appellatione legibus facta, ad sacrum auditorium veniat.

631. Quartus est, quod contestatione litis facta coram Judice alias incompetente prorogetur ejus jurisdictio, modo ex aliis capitibus, vel ex parte prorogantium, vel Judicis prorogati non sit inhabilitas ad effectum prorogationis. Privatorum enim consensus non facit eum Judicem, qui nulli praestitit iudicio; nec, quod is statuit, rei iudicatae continet auctoritatem, ut expressè dicitur L. Privatorum, C. eod.

632. Quintus est, quod litis contestatione perpetuentur actiones, aliòquin naturam suam temporales, quae nimirum alias cessarent, elapso praefinito tempore non propositae; quod verum est de actionibus etiam poenalis, & his, quae aliòquin non transfirent ad haeredes. Nam litis contestatione & poenales actiones transmittuntur ab utraque parte, & temporales perpetuantur, per L. 8. ff. de Fidejussor. & nominator. Tutorum.

633. Sextus est, quod lite semel contestata opponi non possint exceptiones declinatoriae fori, aut dilatoriae, exceptis casibus, de quibus num. 2214. nam illarum omissione ante litis contestationem praesumuntur ex tacita saltem renuntiatione remissae.

Septimus est, quod interrumpat praescriptionem; sed de hoc effectum V. dicenda à n. 1056.

634. Octavus est, quod litis contestatione res fiat litigiosa, ut dicemus rit. seq. à n. 644. quamvis etiam idem effectus ex aliis causis sequatur, ut constat Authent. C. de litigios. ibi: *Litigiosa res est, de cuius dominio causa movetur inter possessorem, & petitem judicaria conventionione, vel precibus Principi oblatis, & Judici insinatis, & per eam futuro Reo cognitis.*

635. Not. autem alienationem rei litigiosae, per exceptionem irritari posse; nec obfistere, quo minus in lite procedatur. Ratio postremi est ex L. 2. C. de litigiosis,

ibi: *Lite pendente actiones, quae in iudicium deductae sunt, vel res, pro quibus Actor à Reo detentis intendit; in conjunctionem personam, vel extraneam, donationibus, emptionibus, vel quibuslibet aliis contractibus minimè transferri ab eodem Actore liceat: tanquam si nihil factum sit, lite nihilominus peragenda; ratio autem primi ex L. ult. C. eod. ibi: tunc irrita alienatione rei facta, exceptis videlicet his, qui vel dotis nomine, vel ante nuptias donationis, vel transactionis, aut divisionis rerum hereditariarum factae, vel per legati, vel per fideicommissi causam tales res vel actiones dederint, vel acceperint.*

636. Nonus est, quod Procurator lite semel contestata revocari non possit absque causa rationabili per c. 2. de Procuratoribus. in 6. Decimus, quod post litem contestatam Actor libellum mutare non possit; quod accipe secundum dicta à num. 495. Undecimus, quod praestandum sit iuramentum calumniae, juxta dicenda à num. 687. Duodecimus, quod per litis contestationem bonae fidei possessor constituatur in mala fide, ut tradit Pirhing h. t. num. 27. Sed hoc non ita universaliter, & indefinitè procedit; ut ostendi in tract. Theolog. de jure, & just. quaest. 4. à num. 211. & dicemus à n. 1056.

637. Nam possessor bonae fidei non tenetur in conscientia restituere fructus perceptos, & absumptos à tempore litis contestatae, licet postea evicta, nisi in litis contestatione allegentur illae circumstantiae, quae ante evictionem, prudentis arbitrio, demonstrent rem esse alienam. Ratio asserti est. 1. quia per solam litis contestationem nemo constituitur in mala fide revera; sed ad summum, in mala fide praesumpta; cum tali quippe litis initio stat, quod quis sciat, rem non esse alienam; ergo etiam lite contestata potest quis manere possessor bonae fidei.

638. Ratio sumitur ex eo, quod possessor bonae fidei non constituatur in mala fide revera nisi ex momento, quo scit rem alienam esse, L. Qui bona fide, ff. de acquir.

quirit. rer. dom. ubi juriscōsultus ait : tamdiu acquirit ei ; quamdiu bona fide servit ; si verò ceperit scire, alienum esse, vel liberum, ex eo momento deficere bonam fidem. Constat etiam ex c. Si Virgo. 34. q. 2. ibi : tamdiu quis bona fidei possessor rectè dicitur, quamdiu se possidere ignorat alienum ; cum verò sciverit, tunc mala fidei possessor perhibetur. Hinc, quando L. qui scit, ff. de usuris, dicitur : quòd quis intelligatur possessor bona fidei, quamdiu res evicta non est ; intellige quoad præsumptionem, non autem revera. Cùm hoc stat, quòd aliunde cognita veritate, præsumptio cesset ; ita Fachinæus lib. Controv. c. 59. contra Covarruviam l. 1. variarum resol. c. 3. numer. 7.

639. Si dicas, eam legem intelligi non posse de mala fide præsumpta ; cùm ibi dicatur, quòd emptor bona fidei, qui levit, & antequàm fructus perciperet, cognovit, fundum alienum esse, debeat intelligi possessor, seu emptor bonæ fidei, quoad fructus percipiendos, quamdiu fundus evictus non fuerit ; ergo sciens fundum alienum esse (isto non evicto) manet emptor bonæ fidei respectu fructuum inde percipiendorum. Resp. neg. antec. quia casus allatus post primum textum erat ibi specialis quæstionis. Hinc ad prob. C. ant. dist. consequ. ergo manet emptor bonæ fidei ad percipiendos fructus à se seminatos bona fide C. etiam quoad alios, nego consequ. Nam qui bona fide seminat in agro alieno, non perdit fructus, vel eorum æstimationem, esto cognoscat postea, fundum non esse suum.

640. Ratio secundæ partis in data responsione est, quia L. Si fundum, C. de rei vindic. dicitur : fructus restituendos esse, quos cum mala fide percepisse, fuerit probatum ; sed per hoc, quòd lis intentetur, & postea evincatur, non est probatum, fructus, lite pendente perceptos, esse perceptos cum mala fide revera. Nam quousque res fuerit evicta, vel probationes prius adductæ non demonstrant rem alienam esse, non probatur mala fides, esto lis contestata sit ; ergo ; ita Sanchez l. 2. Decal. c. 23. numer. 163. Et quamvis non paucæ leges citentur in oppositum ; quæ dicant : possessores post li-

Tom. II.

tis contestationem haberi pro possessori- bus malæ fidei. Resp. tamen omnes procedere de mala fide præsumpta ; non revera. Hinc etiam habes, L. certum, C. de rei vindicat. quæ dicit, quòd possessor mala fidei omnes fructus soleat cum ipsa re præstare ; bona fidei verò, extantes : post litis autem contestationem, universos ; intelligi solùm, si adsint illæ circumstantiæ, quæ inducant malam fidem revera.

ARTICULUS ULTIMUS.

Quo sensu verum sit, à contestatione litis inchoari iudicium, non à citatione ?

NON est dubium contestationem litis dici fundamentum, & principium iudicii, ut colligitur ex c. Super quæstione. 27. de offic. deleg. ibi : quod si Delegatus à nobis vel litis exordium (nimirum contestationem, ut notat gloss. ibid. V. Litis exordium) vel causæ finem, nedum totum negotium ei duxerit committendum &c. Ratio etiam sumitur ex L. Amplius, 15. ff. Ratam rem haberi ; quia ante litis contestationem non dicitur quis petere ; sed tantum velle petere ; esto quis in iudicium vocatus fuerit, & satis iudicio sibi acceperit : econtra etiam à Rei citatione iudicium incipi, & inchoari dicitur ; quæ tamen litis contestationem antecedit. Citatio enim, seu in jus vocatio, §. omnium autem, seu fin. Insti. titul. 16. de pœna temerè litigant. Dicitur principium omnium actionum, quæ adeo necessaria est, ut omiſsa subsecutam sententiam faciat nullam ; ita Zoësius in dict. §. fin. numer. 10. ex c. Pastoralis 11. de re iudicat.

Pro resolut. not. iudicium accipi latè, ac restrictè. Latè sumitur pro toto processu, & ordine, qui servatur inter partes litigantes ; & sic tria continet, principium, medium, & finem. Principium continet omnia acta à citatione usque ad litis contestationem inclusivè, ut

Y 1

obla-